

ת"פ 692/05/19 - מדינת ישראל נגד מור שמואל, עינת שור

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 692-05-19 מדינת ישראל נ' שמואל ואח'
בפני כבוד השופט דרור קלייטמן

בעניין: מדינת ישראל באמצעות ב"כ עו"ד יצחק
מורדוך - פרקליטות מחוז מרכז

המאשימה

נגד

1. מור שמואל באמצעות ב"כ עו"ד לילך

מאיר וולף

2. עינת שור באמצעות ב"כ עו"ד מירב

נוסבויס

הנאשמות

הכרעת דין

רקע

- נגד הנאשמות הוגש כתב אישום המייחס להן ביצוע עבירה של חבלה ברשלנות, בהתאם לסעיף 341 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.
- בכתב האישום נטען כי הנאשמות שמשו כמטפלות בגן "נרקיס" ביישוב לשם (להלן: "הגן"). בגן מטופלים כ-13 קטינים באחריות שלש מטפלות. בתאריך 3.9.18 בשעה 11:00, השגיו המטפלות על הקטינים שנכחו בחדר המרכזי של הגן וישבו על כסאות ייעודיים לקטינים, ללא קשירה, בגובה של כ-30 ס"מ, מסביב למספר שולחנות בגובה של כ-72 ס"מ.
- בשעה 11:14, נעמד הקטין א.ב. יליד 8.7.17 שהיה באותה העת כבן שנה וחודש (להלן: "הקטין"), על הכיסא בו ישב, טיפס על השולחן הסמוך והתיישב עליו כשגבו מופנה לרצפה. הנאשמות לא הבחינו בכך, למרות ששהו באותו חדר והיו עמו בקשר עין ויכלו להבחין במעשיו ולכן לא הורידו אותו מהכיסא או מהשולחן.
- בשעה 11:15, נפל הקטין אחורה מהשולחן ונחבל בראשו. גם בשלב זה לא הבחינו הנאשמות

בנפילתו של הקטין. כתוצאה מהנפילה נגרמה לקטין חבלת ראש והוא פונה לחדר המיון רק בשעה 16:31, שם הורדם והונשם. בבדיקת סי.טי ראש שנערכה לו בבית החולים, נמצאו המטומה תת קרקפתית, שבר קווי פריאטלי ודימום אפידוראלי מסיבי. הקטין הובהל לחדר הניתוח שם בוצע ניקוז של ההמטומה האפידוראלית. הוא שוחרר מבית החולים בתאריך 7.9.18 ונדרש לעבור ביקורות נוספות ולהיות בהשגחה צמודה.

5. לטענת המאשימה, הנאשמות פעלו ברשלנות בכך שלא הבחינו במועד במעשי הקטין ובנפילתו שנמשכו כדקה, לא השגיחו השגחה ראויה על הקטין ולא פעלו בהתאם לנהלי הבטיחות הנדרשים, לא מנעו את נפילתו של הקטין מהשולחן ולא נהגו כפי שמטפלות מן היישוב היו נוהגות במקומן ובנסיבות העניין.

ראיות הצדדים

6. מטעם התביעה, הוגש קלסר מוצגים מוסכם (ת/1-25). בין היתר הוגש סרטון המתעד את האירוע ובית המשפט צפה בסרטון טרם נשמעו עדויות עדי התביעה.

7. בטרם החלה פרשת התביעה, פתחה ב"כ נאשמת 1, עו"ד לילך מאיר וולף, וטענה כי אין מחלוקת שאף אחד לא ראה את נפילת הקטין והדבר נודע רק ממצלמות האבטחה. היא סבורה שהמאשימה הציבה רף גבוה מדי מבחינה נורמטיבית בטענתה כי הנאשמות התרשלו בדרך שמקימה עבירה פלילית. הדבר חושף הורים, מדריכים ומורים לסכנת העמדה בביצוע עבירות פליליות. היא הגישה לבית המשפט דו"ח של עמותת "בטרם" (נ/1) ממנו עולה כי בשנת 2017 היו 9,043 מקרים של אשפוז כתוצאה מפגיעה שהתרחשה במוסד חינוכי, ונפילה היא הסיבה השכיחה ביותר לכך. לטענתה, מדובר בהרתעת יתר לאנשים הנמצאים במקצוע כה חשוב.

8. ב"כ נאשמת 2, עו"ד מירב נוסבאום, הצטרפה לדברי חברתה והוסיפה כי ניתן ללמוד מצפיה בסרטון כי מדובר במטפלות מסורות, חמות, שאינן מפטטות האחת עם השנייה בעת עבודתן. אינן עסוקות בדבר אחר ועובדות קשה בטיפול בפעוטות רבים. וכאשר אדם עסוק במטלות רבות, ייתכן ולא יראה פרט מסוים ולא מתוך רשלנות.

9. ב"כ המאשימה עו"ד יצחק מורדוך, טען כי מדובר בתאונה מצערת ובמקרה קשה ואכן מדובר במטפלות מסורות, אולם בסופו של דבר הן לא ראו את הילד שטיפס על שולחן ונפל ממנו וזאת למרות שהדבר היה במשך כדקה. הנאשמות לא שמרו על קשר עין אמיתי עם הקטין וזה בניגוד

לנהלי הבטיחות.

10. העידה **גב' אילנה חן** בשפה האנגלית ועדותה תורגמה באמצעות מתורגמן. הודעותיה במשטרה (ת/15-16) שמשו כחקירה ראשית והיא נחקרה נגדית על ידי באות כוח הנאשמות. היא אישרה כי שמשה כמטפלת בגן ביום האירוע ויצאה מהכיתה טרם קרות האירוע. היא לא הודיעה על כך לגננות האחרות כי ראתה שנאשמת 2 נשאה עם הילדים וזה לא פרקטי לבקש רשות בכל פעם שעוזבים את החדר. היא אישרה כי חתמה על נהלי הבטיחות (ת/7). היא תיארה את ההתנהלות השגרית בגן בשעות בהן אירע האירוע והסבירה כי האירוע אירע בימי ההסתגלות של הילדים לגן. היא העידה כי בשלב כלשהוא חשה שמשו לא בסדר עם הקטין ואמרה על כך ללימור, מנהלת הגן. בתשובותיה לשאלות ב"כ נאשמת 2, תיארה את ההתנהלות השגרית לאורך כל יום עבודה בגן וכן את ההתנהלות ביום האירוע.

11. עוד העידה **גב' עדי פרג**, אמו של הקטין. הודעותיה במשטרה (ת/13-14) הוגשו חלף חקירה ראשית. במענה לשאלות בחקירה הנגדית, אמרה כי ציפתה ליחס אחר מהנהלת הגן, בכך שישימו לב שקרה משהו לבנה וכי יזעיקו אותה בזמן. בפועל לא רק שלא הזעיקו אותה אלא גם כאשר אספה את הקטין מהגן לא דווח לה על שום דבר חריג ואילו זה היה נעשה, היה משתנה באופן מהותי מצבו של הקטין. לקטין נגרם דימום במוח שהתפשט וכתוצאה מכך הגיע לבית החולים במצב קשה מאד וניצל כתוצאה מהתערבות רפואית שהתבצעה "ברגע האחרון" שהיה אפשרי עוד להצילו.

12. עדה נוספת הייתה, **גב' לימור נתן**, מנהלת הגן. הודעותיה במשטרה (ת/17-18) הוגשו חלף חקירתה הראשית. היא תארה כי החלה בעבודתה כמנהלת הגן ימים ספורים טרם קרות האירוע. לפני תחילת השנה נערכו ימי היערכות, לרבות השתלמות למטפלות והחתמתן על נהלי הבטיחות שהוסברו להן. ביום האירוע, אחת מן המטפלות לא חשה בטוב ולכן היא החליפה את המבשלת במטבח והמבשלת, נאשמת 2, החליפה את המטפלת החסרה. בחקירתה הנגדית תיארה את התנהלות הגן בימי ההסתגלות ואת סדר היום של הילדים בגן ותפקידן של המטפלות בכל שלב. נודע לה על חשד שאירע משהו מאביו של הקטין שהתקשר אליה בעת שהיה עם הקטין בדרך לבית החולים. היא העידה כי אמרה לאמו של הקטין שהוא לא מרגיש טוב. היא אישרה כי המטפלות דווחו לה שהקטין לא מרגיש טוב, אולם היא לא רצתה להתקשר להורים ולהטריד אותם סתם.

13. העידה **גב' מיטל הורן**, מלווה חינוכית ברשת פעמונים שהפעילה את הגן. הודעותיה במשטרה

(ת/11-12) הוגשו חלף חקירה ראשית. בחקירתה הנגדית היא תיארה את ניסיונה בתחום ואת הדרך בה הועברו נהלי הבטיחות למטפלות, נהלים שנכתבו על ידה. היא נשאלה על הדרך המצופה מהמטפלות ליישם את הנהלים.

14. ב"כ המאשימה הכריז כי אלו עדיו, אולם ב"כ נאשמת 2 העירה כי במהלכה של עדות אם הקטין עלה שמנהל מחלקת המיון אמר לה כי אם היו מפנים את הקטין מוקדם יותר לבית החולים, היה מצבו קל יותר והיא סבורה כי עדותו בנושא נחוצה. על מנת שלא להביאו לבית המשפט ללא צורך ממשי, סוכם כי הצדדים יגישו לבית המשפט שאלות מוסכמות שיועברו אליו ולאחר שיתקבלו תשובותיו, ישקלו ב"כ הנאשמות, האם יש צורך בזימונו לבית המשפט.

15. לאחר מכן הגיעו הצדדים ביניהם להסכמה דיונית כי אין חולק כי אילו היה הקטין מגיע לבית החולים בשלב מוקדם יותר, מצבו הרפואי היה קל יותר. בכך התייתר הצורך בהעדת מנהל מחלקת המיון.

16. במסגרת פרשת ההגנה, העידה **נאשמת 1**, אשר תיארה את העומס והקושי בטיפול בילדים בגן, בעיקר בתחילת שנת הלימודים. העידה כי האירוע המתואר בכתב האישום התרחש בימי ההסתגלות של הילדים לגן וביום בו אחת המטפלות לא הגיעה לעבודה ולכן נאשמת 2, אשר משמשת בדרך כלל כמבשלת, החליפה אותה. באשר לאירוע עצמו, תיארה כי היה מדובר בשעה בה הילדים היו מאד לא רגועים מאחר והיו רעבים ועייפים. היא יצאה על מנת להביא את עגלת האוכל. וכל מטרתן באותה השעה הייתה להרגיע את הילדים. לאחר שהילדים נרדמו שמעה ילד מקבוצת הילדים שאינה באחריותה, בוכה. היה מדובר בקטין שנפגע. היא ראתה שהוא בוכה והעין שלו לא נסגרה והרגישה שמשוה לא בסדר אתו ולכן פנתה יחד עם המטפלת אילנה למנהלת הגן, אך היא אמרה להן לשטוף לו פנים, כי לא רצתה להלחץ את הוריו. רק בערב נודע לה מהודעה שנשלחה על ידי מנהלת הגן ב"וואטסאפ" כי הקטין במצב קשה בבית החולים. למחרת נחקרה במשטרה. בחקירתה הנגדית לא יכלה לתת הסבר מדוע לא ראתה את הקטין עולה על השולחן, למרות שזה התרחש למול עיניה. לא היה לה הסבר מדוע חילקה את האוכל כשגבה לילדים. אמרה שאינה חושבת ששמעה את נפילת הקטין, למרות שסובבה את ראשה, וזאת לנוכח הרעש שהיה באותה עת בגן.

17. **נאשמת 2** העידה כי עבדה בגן כמבשלת וביום האירוע נתבקשה על ידי מנהלת הגן להחליף מטפלת שלא הגיעה באותו יום, בעוד מנהלת הגן החליפה אותה בבישול. תיארה כי היה מדובר ביום קשה בו ילדים בכו כי מדובר בימי הסתגלות ואחד מהילדים היה לאחר חיסון. באותה שעה

הילדים מאד בכו מאחר והיו רעבים ועייפים. לא ידעה להסביר כיצד לא ראתה את הקטין עולה על השולחן ושוהה עליו כדקה. באותה דקה הייתה עסוקה בטיפול בילדים אחרים. הבחינה שמשהו לא תקין אצל הקטין כשקם מהשינה עם עין נפוחה. אמרה שצריך לעדכן את אמו ולקחת אותו למרפאה. ידעה שהוא נפל מהשולחן רק כשהראו לה את הסרטון בתחנת המשטרה. הדגישה כי כל העת הייתה עסוקה בילדים ולא התעסקה בעניינים אחרים ולו לרגע. טענה כי חתמה על מסמך נהלי הבטיחות רק לאחר החקירה במשטרה, אבל אישרה כי הנהלים הוקראו לה עוד קודם לכן. הסבירה שניסתה לשמור על קשר עין עם כלל הילדים, אך ילדים בכו ונזקקו לטיפול. היא סבורה כי עשתה את המרב מבחינת יכולתה באותה שעה. בדיעבד הסכימה כי נאשמת 1 הייתה צריכה לחלק את האוכל עם הפנים לילדים.

טיעוני הצדדים

18. בא כוח המאשימה, עו"ד יצחק מורדוך, טען בסיכומיו כי המאשימה הוכיחה כי התקיים מחדל, נגרמה חבלה, קיים קשר סיבתי ויסוד נפשי אצל הנאשמות ולכן הוכחה עבירת הרשלנות. לדבריו, על התביעה להוכיח כי המחדל נבע מהימנעות מקיום חובה על פי חוזה או על פי דין ובמקרה זה הייתה גם חובה על פי חוזה שאלו כללי הבטיחות עליהן חתמו הנאשמות וגם חובה על פי דין בהתאם לסעיף 332 לחוק העונשין בדבר האחריות על חסר ישע. עוד טען כי אין צורך לבחון את מבחן הסיכון הבלתי סביר מאחר ואין מדובר במעשה אלא במחדל ולכן עצם אי העמידה בחובה על פי חוזה או על פי דין מקימה את העבירה. ברור גם שהתועלת שבשמירה על בטיחותם של הקטינים עולה לאין ערוך מחובתן של הנאשמות לשמור על קשר עין עם הקטינים. בכל הנוגע לאירוע עצמו ולעובדות הנטענות, הרי שאלו מתועדות בסרטון. כפי שניתן לראות, הנאשמות אינן עומדות בחובתן על פי כללי הבטיחות לשמירת קשר עין עם הקטינים. שתי הנאשמות חתמו על כללי הבטיחות וגם אם חתימתה של נאשמת 2 נעשתה לאחר האירוע, הרי שהיא נכחה במפגש בו הוסברו לנאשמות כללי הבטיחות. עוד הוא הפנה בעניין זה לעדותה של המפקחת על הגנים שהעידה כי היא כתבה את הנהלים והיא סבורה כי האירוע המתואר בכתב האישום הוא כשל חמור וכי גננת סבירה אמורה לעמוד בכללים אלו.

19. הוא הצביע על כך שהקטין שנפגע הסתובב על השולחן במשך דקה שלמה והנאשמות לא הבחינו בכך, התנאים ששררו בגן אפשרו לגננות לבצע את תפקידם, מאחר ומספר הילדים ביחס לגננות עמד בתקן, והנאשמת 1 העידה כי היה מדובר ביום טוב, קליל ורגוע. באשר לנאשמת 1, הצביע על

כך שעמדה בגבה לילדים בעת שחילקה את האוכל, למרות שלא הייתה מניעה מכך שתעשה זאת כשפניה לילדים. היא העידה כי היא סבורה שגננת סבירה אמורה לעמוד בכללי הבטיחות וכי ישנה חובה כי הגננות יעדכנו אחת את השנייה ואילו הייתה נאשמת 2 עוזבת את החדר, היא לא הייתה עומדת עם הגב לילדים. עוד הפנה לעדות מנהלת הגן ולפיה היה על הגננות להבחין בקטין שמסתובב על השולחן.

20. באשר לחבלה, זו הוכחה על ידי תעודה רפואית ועדויות הורי הקטין, ומוסכם כי מדובר בחבלה שהוחמרה עקב הזמן שעבר מאז קרות התאונה ועד הגעת הקטין לבית החולים.

21. הקשר הסיבתי העובדתי הוא ברור לטעמו ואילו באשר לקשר הסיבתי המשפטי, הוא סבור כי בניגוד לעמדת ההגנה, דווקא במקרים מעין אלו ישנה חשיבות להעמדת הנאשמות לדין, מאחר ומדובר באוכלוסיית נפגעים פוטנציאליים שהם חסרי ישע, הנאשמות הן האחראיות להן, ועליהן לעמוד בכללי בטיחות סבירים. הוא מסכים כי מדובר ברף רשלנות שאינו גבוה. הוא הפנה להנחיות פרקליט המדינה בנוגע להעמדה לדין במקרים מעין אלו וטען כי אין מדובר בחוכמה בדיעבד, אלא בסכנות צפויות וכללים שנועדו למנוע אותם. הוא הדגיש כי הנאשמות הם החוליה הראשונה והעיקרית בשרשרת האירועים. הוא שלל טענה של "גורם זר מתערב" מאחר ועצם החבלה נגרמה ממעשיהן של הנאשמות וגם אם ההחמרה במצב החבלה נובעת ממעשה שאינו של הנאשמות אין בכך על מנת להשפיע על הרשעתן. הוא שלל אף טענה של אכיפה בדרנית, מאחר ומנהלת הגן לא ידעה על הנפילה, היא אמנם דווחה על כך שהקטין אינו חש בטוב וישנה בעיה בעינו, אולם ניתנו לכך הסברים שונים כמו עין עצלה, דלקת בעין או קשיי הסתגלות לגן לאחר חזרה ממחלה. ולכן לטענתו, סגירת התיק נגד מנהלת הגן, סבירה.

22. ב"כ נאשמת 1, עו"ד לילך מאיר וולף, הפנתה את בית המשפט לדו"ח מטעם עמותת "בטרם" שהוגש בדיון ההוכחות הראשון ובו פירוט על אלפי מקרי פגיעות ילדים בבית ובמקומות אחרים ולכן טענה כי לא היה ראוי להעמיד את הנאשמות במקרה זה לדין פלילי וכי מדובר באכיפת יתר העלולה לגרום להרתעת יתר ולהרחיק אנשים ממקצוע הגננות. היא הדגישה כי מדובר בגננות טובות ובאירוע שיכול להתרחש בגנים ובבתים בהם ישנה השגחה טובה ביותר. לגננות אין את היכולת להיות בקשר עין רציף עם כל ילדי הגן, מדובר בציפייה לא ריאלית. רשימת כללי הבטיחות עליה חתמו הנאשמות אינה ישימה במציאות. היא הפנתה אף לפסק דינו של בית המשפט העליון שקבע שיש להיזהר מהרתעת יתר של בעלי מקצוע. היא סבורה שהפרקליטות טעתה בכך שייחסה

את המחדל לשלב בו נפל הקטין והיה לעשות זאת באשר לשלב בו התגלה כי משהו לא תקין עם הקטין והדבר לא דווח להוריו. הנאשמות מילאו את חובתן בשלב זה כשהודיעו על כך למנהלת הגן. יש לבחון את הרשלנות בעולם האמיתי ולא בזה הסטירילי ולא ניתן להשליך מניתוח סרטון לחלקיו למציאות הרועשת והקשה שהייתה באותה עת בגן. היא סבורה שברגע שהנאשמות דיווחו על מצבו של הקטין למנהלת הגן, נותק הקשר הסיבתי. הציפיה של המאשימה שהנאשמת תחלק את האוכל כשפניה לילדים אינה ריאלית והדבר אף לא מעוגן בנהלים. היה ניסיון להרחיק את האוכל החם מהילדים על מנת לשמור עליהם. לא ניתן להתייחס לנהלים כחוויה מחייב כפי שזה לא נעשה כלפי בעלי מקצוע אחרים. הנאשמות עמדו בנהלים בכך שבאף שלב לא נשארו הילדים ללא השגחת אף אחת מהגננות. עוד העלתה טענה של הגנה מן הצדק בכך שלא הוגש כתב אישום נגד אילנה, הגננת הקבועה של הקבוצה שעזבה את המקום ונגד מנהלת הגן שלא דיווחה להורים על מצבו של הקטין. עוד הפנתה לפסיקה בה התקבלה טענה שכזו.

23. ב"כ נאשמת 2, עו"ד מירב נוסבוים, הצביעה על כך שנאשמת 2 נשכרה לעבוד בגן כמבשלת והתבקשה באותו יום להחליף גננת שלא התייצבה לעבודה. היא סבורה כי אין מחלוקת על כך שמדובר בגננות מסורות, חמות ואחראיות. ניתן לראות בסרטון שהנאשמות עוסקות אך ורק במלאכתן ואינן משוחחות ביניהן או בטלפון והעובדה שלא הבחינו בקטין על השולחן במשך דקה בודדת אינה הופכת אותן לרשלניות עד כדי הגשת כתב אישום נגדן. היא סבורה שקביעה שכזו תהיה לה השלכה על כלל ציבור הגננות וההורים במידה שאינה סבירה. גם בצפיה בסרטון ניתן לפספס חלק מהאירועים שמתרחשים, אז וודאי שבמציאות הרועשת הדבר קשה יותר. רואים שהנאשמת עסוקה בלסייע לילדים אחרים ואף למנוע מהם סכנות. מדובר בשלב קשה של היום, כאשר מדובר בימי ההסתגלות הראשונים של הגן. לא ניתן ליישם נוהל שבו על הגננת להיות בקשר עין כל העת עם כל הילדים. גם העדה שכתבה את הנהלים הסכימה כי קשה מאד ליישם את כל הנהלים על גבול הבלתי אפשרי. נאשמת 2 עסקה כל הזמן בטיפול בילדים וברגע שהבחינה שמהו לא בסדר עם הקטין דיווחה על כך. היא סבורה שיהיה זה עוול להחתים את הנאשמות בעבירה פלילית בשל אירוע זה.

דין והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

24. סעיף 341 לחוק העונשין, בו הואשמו הנאשמות, קובע כי: "העושה מעשה שלא כדין, או נמנע מעשות מעשה שחובתו לעשותו, והמעשה או המחדל אינם מן המפורטים בסעיפים 338-340, ונגרמה בהם חבלה לאדם, דינו- מאסר שנה".

25. סעיף 34 כד לחוק העונשין מגדיר "חבלה": "מכאוב, מחלה או ליקוי גופניים, בין קבועים ובין עוברים".

26. סעיף 21 לחוק העונשין מגדיר "רשלנות": "אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן הישוב, יכול היה, בנסיבות העניין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד-

(1) שלעניין הפרטים הנותרים הייתה לפחות רשלנות כאמור.

(2) שבעבירה שעם פרטיה נמנית תוצאה שנגרמה על ידי המעשה או סכנה העלולה להיגרם בשל-העושה נטל סיכון בלתי סביר להתרחשות התוצאה או לגרימת הסכנה כאמור."

המסכת העובדתית

27. למעשה, אין כל מחלוקת בין הצדדים בכל הנוגע להתרחשות העובדתית. האירוע כולו מתועד בסרטון ממצלמות האבטחה של הגן (ת/1).

28. בסרטון ניתן לראות כי בשעה 11:13:06, הגננת אילנה חן, יוצאת מהגן ונאשמת 2 נשארת לבד עם הילדים. בשעה 11:14:52 נכנסת לגן נאשמת 1 עם עגלת האוכל. בשעה 11:15:04 מתחיל הקטין לטפס על השולחן. בשעה 11:15:15 נעמדת נאשמת 1 עם הגב לילדי הגן ומתחילה לחלק את האוכל לצלחות. בשעה 11:15:18 יוצאת נאשמת 2 מהחדר ושבה אליו בשעה 11:15:30. בשעה 11:15:58, בעת ששתי הנאשמות עוסקות בחלוקת האוכל ואף אחת מהן אינה מצויה בקשר עין עם מי מילדי הגן, נופל הקטין מהשולחן. הנאשמות אינן מבחינות בכך. ניתן לראות שנאשמת 1 שמעה דבר מה כי מיד לאחר הנפילה היא מסתכלת לכיוון מקום הנפילה, אך היא אינה מבחינה בקטין שנפל וממשיכה בחלוקת האוכל.

29. כמו כן, אין מחלוקת בדבר החבלה שנגרמה לקטין. החבלה מתועדת במסמך רפואי של בית החולים שניידר לרפואת ילדים, אשר נערך על ידי ד"ר אלחנן נחום, מתאריך 4.9.18 (ת/25). ממנו עולה כי הקטין הורדם והונשם בעת הגעתו לבית החולים, בוצעה לו בדיקת CT, נמצא דימום

אפידוראלי מאסיבי פרונטוטמפורפריאטלי מימין, דחיקת קו האמצע לשמאל כ-1 ס"מ לערך, מחיקת חדרים לטרלים ימניים, השטחת חריצים ומחיקה של ציסטרנות הבסיס מימין. בקטין בוצע ניתוח בו נעשה ניקוז של המטומה והוכנס קודמן.

30. אמו של הקטין תיארה בבית המשפט כי הרופא בבית החולים אמר לה כי בנה הגיע "שכבר כמעט לא היו לו חיים, היה לו דימום בתוך המוח וחצי מהמוח כמעט נעלם לחלוטין". כתוצאה מהניתוח שנעשה לו בבית החולים ניצלו חייו ולדברי אמו הוא מתפקד כיום בסדר. (עמ' 23 לפרוטוקול).

הקשר הסיבתי העובדתי

31. לנוכח המתואר לעיל, הוכח, לכאורה, הקשר הסיבתי בין התנהלותן של הנאשמות לבין התוצאה בדמות חבלה שנגרמה לקטין.

32. ב"כ הנאשמות חולקות על כך, מאחר ולטענתן יש להעביר את מוקד מיקום המחדל למעשיה של מנהלת הגן שלא הודיעה להוריו של הקטין על מצבו, וכתוצאה מכך הוחמר מצבו של הקטין בצורה ניכרת, כפי שתואר לעיל.

33. בעניין זה יש לציין כי אכן כפי שעולה מן העדויות בסביבות השעה 14:00, פנתה נאשמת 1 יחד עם אילנה חן למנהלת הגן ודיווחו לה שמשהו לא תקין במצבו של הקטין. באשר לנאשמת 2, אין עדויות על כך מלבד עדותה, שאינה קוהרנטית בדבר השעה בה פנתה למנהלת הגן. בכל מקרה, עולה כי מנהלת הגן החליטה לנוכח הנתונים שבפניה שלא לפנות להורי הקטין ודיווחה על מצבו לאמו של הקטין בעת שהגיעה לאסוף אותו בשעה 15:20.

34. הוסכם על הצדדים כי השיהוי בהגעתו של הקטין החמיר את מצבו.

35. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, הגעתי למסקנה כי אין בנתונים אלו על מנת להעתיק את עיתוי המחדל מהאירוע המתואר בכתב האישום ובסרטון לשלב של אי הדיווח להורים.

36. החבלה עצמה נגרמה באירוע הנצפה בסרטון, על כך אין חולק. באם יוכחו כל יסודות העבירה, הרי שכבר בשלב זה נגרמה החבלה כתוצאה ממעשי הנאשמות. אי הדיווח להורי הקטין, גרם להחמרה בחבלה. אולם אין בכך על מנת להשפיע על קיומן של יסודות העבירה כבר בשלב הקודם, ולכן אם אלו יוכחו, הרי שהעבירה הושלמה כבר אז.

37. שאלת עוצמת החבלה וחומרתה, הינה שאלה שתידון באם יורשעו הנאשמות, בעת שיישקל

העונש. אולם אין מדובר בשאלה שיש בה על מנת להשפיע על העניין שעומד בשלב זה להכרעה.

38. לנוכח האמור לעיל, אני קובע כי הוכח הקשר הסיבתי העובדתי בין מחדלן של הנאשמות לבין החבלה שנגרמה.

הקשר הסיבתי המשפטי

39. השאלה המרכזית העומדת להכרעה היא קיומו של הקשר הסיבתי המשפטי.

40. בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, המבחן הוא מבחנו של "האדם הסביר", דהיינו, השאלה הנשאלת היא: האם האדם הסביר היה יכול וצריך בנסיבות העניין לצפות מראש את התרחשות התוצאה ואת אופן התרחשותה. במקרה שלפנינו, יש לבחון זאת בעיניה של הגנת הסבירה.

41. בית המשפט העליון התייחס לכך בנוגע לשאלת היסוד הנפשי לעבירת הרשלנות ונקבע, בין היתר בע"פ 7832/00 **יעקובוב נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(2) 534, 547(2002), המצוטט אף בהקשר זה בהנחיית פרקליט המדינה 2.37, כי: **"הצפייה הסבירה, שהיא בסיס לקביעת סטנדרט ההתנהגות, אינה מנותקת מיכולת הצפייה של העושה. הנחה משפטית היא כי לעושה יכולת לחזות את הסיכון לחיי אדם שגורמת התנהגותו ולהיות מודע לצורך להימנע מן ההתנהגות או לנקוט צעדים סבירים למניעת התרחשות הסיכון"**.

42. כאשר מדובר, כמו במקרה שבפנינו על התנהגותן של גנות, יש לבחון ביתר זהירות את עניין הסבירות וזאת על מנת להימנע מהצבת סטנדרטים גבוהים מדי שייצרו הרתעת יתר וירחיקו אנשים מרצון לעסוק במקצוע חשוב זה. לחברה יש אינטרס בכך שמקצועות כמו זה של גנות/ גנים בגן הילדים יאוישו על ידי אנשים ראויים, אשר לא יונחו כל העת רק על ידי החשש מכתבי אישום/ תביעות למיניהן. כמו כן, עלינו להיזהר מחכמה שלאחר למעשה, זאת הנבחנת ב"תנאי מעבדה", ואינה מתחשבת במערכת הלחצים המופעלים על העושה בשטח.

43. מן הצד השני, מטרת חקיקת סעיף זה בחוק העונשין היא הצבת סטנדרטים נורמטיביים להתנהלות והרתעה מפני התנהלות באופן רשלני, כאשר זו הביאה לידי גרימת חבלה או חס וחלילה לידי מוות. חשיבות יתר ישנה להצבת סטנדרטים מעין אלו, במקצועות בהן הופקדו בידי עושיהם האחריות לחיי אדם ושלמות גופו. הורים המפקידים את היקר להם מכל בבוקרו של יום, מצפים בראש וראשונה, לקבל בחזרה בסופו של היום, את ילדם בריא ושלם.

44. לאחר שבחנתי את כלל העדויות והראיות שהובאו בפניי ובפרט את הנצפה בסרטון שצולם ממצלמות האבטחה, הגעתי למסקנה כי מתקיים הקשר הסיבתי המשפטי וכי הנאשמות פעלו באופן רשלני שגרם לחבלה בקטין.

45. הציפייה הסבירה והבסיסית ביותר בתפקידה של גננת, היא לכך שתשמור קשר עין עם הילדים הנתונים לאחריותה. הדברים נכונים שבעתיים, כאשר מדובר בילדים שגילם נע סביב שנה. בגיל זה אין לילדים מודעות לסכנות סביבם ומחובת המבוגר שהם נתונים לאחריותו להיות ערני כל העת ולמנוע מהילד להגיע למצב המסוכן לו.

46. באירוע שבפנינו, אין מדובר בציפייה המנותקת מיכולתן של הנאשמות. הנאשמות שימשו בעת האירוע כגננות ותחת חסותן היו 13 ילדים, מספר המאפשר את שמירת קשר העין עם הילדים כל העת. אומר כבר עתה כי ברור שלא ניתן שלא להסיר עין מאף אחד מהילדים כל העת. אילו היה מדובר באירוע שאירע כהרף עין מבלי שהנאשמות הבחינו בו, הרי שלא היה ניתן להאשים בהתנהגות רשלנית. אולם כפי שתואר לעיל, מדובר באירוע בו הקטין פעל באופן המסכן את עצמו באופן ברור וצפוי, במשך קרוב לדקה ולמרות זאת אף אחת מהנאשמות לא הבחינה בכך. המדובר בסיכון שבהחלט ניתן היה לחזותו מראש ועל הנאשמות היה לנקוט באמצעים סבירים על מנת למנוע והן לא פעלו בהתאם, כפי שאראה בהמשך.

47. הסיכון הוא ברור, ילד בן שנה המתהלך על פני שולחן שאין לו כל מעקה, עלול ליפול ממנו ולהיפגע. הדרך למנוע זאת היא בהבחנה בהתרחשות האירוע ובמניעתו על ידי הורדת הילד מהשולחן. שמירת קשר עין עמו הייתה מונעת את התרחשות התוצאה.

48. מלבד העובדה שחובת שמירת קשר העין היא דבר ברור לכל אדם המשגיח על ילד בגיל זה, הרי שחובה זו עוגנה בכללי בטיחות שהוסברו לנאשמות במהלך ההכנה לפתיחת שנת הלימודים, כפי שהעידה על כך אילנה חן (עמ' 12, ש' 25 לפרוטוקול), לימור נתן (עמ' 24, ש' 15-16 לפרוטוקול), נאשמת 1 (עמ' 42, ש' 16-17 לפרוטוקול) ונאשמת 2 (עמ' 67, ש' 22-23 לפרוטוקול).

49. הנאשמות אף חתמו על טופס ובו מפורטים כללי הבטיחות, כאשר בסעיף 2 **מצוין בהדגשה של סימן קריאה כי אין להשאיר את הילדים לבד וכי חייב להיות קשר עין ביניהן לבין הילדים ואין להשאיר אותם ללא השגחה בכל שעות הפעילות לרבות בשעות השינה**. טפסים אלו הוגשו לבית המשפט (ת/8 ות/9), אלא שנאשמת 2 העידה כי חתמה על הטופס רק לאחר קרות

האירוע, אולם העידה כי ידעה את הנהלים גם קודם לכן.

50. בבית המשפט העידה הגב' מיטל הורן, מלווה חינוכית ברשת מעונות פעמונים, לה היה שייך הגן בעת קרות האירוע המתואר בכתב האישום. היא העידה כי היא זו שכתבה את כללי הבטיחות עליהם חתמו הנאשמות ואמרה כי היא מצפה מגננת שתשמור על קשר עין תמידי עם הילדים והיא סבורה שזו דרישה ריאלית. בעדותה במשטרה שהוגשה בהסכמה קבעה כי אם ילד טיפס ונפל ללא השגחה של המטפלות, הרי שמדובר בכשל חמור(ת/ 11, ש' 28-29).

51. נאשמת 1 בעדותה בבת המשפט אישרה כי כלל הבטיחות לפיו אין להשאיר את הילדים לבד הינו הוראה הגיונית וברורה וכי ברור לה הסיכון באי שמירת קשר עין עם הילדים (עמ' 50, ש' 10-14 לפרוטוקול) היא אף הסכימה לדבריה של מיטל, כותבת הנהלים כי מטפלת סבירה צריכה לעמוד בכל הנהלים וכי עליה לשמור על קשר עין עם הילדים כל העת. (עמ' 51, ש' 1-5 לפרוטוקול). כן הסכימה לכך שלא הייתה סיבה טובה לכך שעמדה עם הגב לילדים בעת שחילקה את האוכל (עמ' 57, ש' 3-4 לפרוטוקול). היא אישרה כי בעת שהקטין נפל, שתי הנאשמות לא היו בקשר עין עמו (עמ' 59 ש' 3 לפרוטוקול). והיא הסכימה כי אילו היה נשמר קשר העין, האירוע היה נמנע. (עמ' 60, ש' 13-18).

52. נאשמת 2 אישרה כי לפחות בדיעבד, נכון היה כי נאשמת 1 תעמוד עם הפנים לכיוון הילדים וכי נכון היה כי בטרם יצאה מהחדר הייתה שמה לב שנאשמת 1 אינה בקשר עין עם הילדים.

53. איני מקבל את הטענה כי מוצב כאן סטנדרט התנהגות בלתי סביר. הכשל בהתנהלותן של הנאשמות הינו בנושא הבסיסי ביותר לו הן מחויבות ובמעבר על כלל הבטיחות הראשוני, הבסיסי והחשוב ביותר בהתנהלות גננות ומטפלות בגן ילדים.

54. התנהלותן של הנאשמות כפי שנצפית בסרטון, מצביעה על כך כי אין הן ערניות ודרוכות מספיק לנוכח הסכנה המסתברת. נאשמת 1 עומדת ומחלקת אוכל כשגבה כל העת לילדים, בלא שיש לה אפשרות לקשר עין עם מי מהם. כפי שהיא העידה בעצמה לא הייתה כל סיבה לכך שעמדה בגבה לילדים. הסתמכות על כך שהנאשמת האחרת שומרת על קשר עין עמם אין בה די. לשם שמירה על 13 ילדים, נדרשת תשומת ליבן של שתי הגננות ונאשמת 1 מוותרת בלא כל סיבה על אפשרות זו. לא הייתה כל מניעה לכך שתחלק את האוכל כשפניה לילדים ובכך הייתה עולה הסבירות לאין ערוך כי היא הייתה מבחינה בקטין על השולחן. טענה שהועלתה ולפיה התנהלות הנאשמת הייתה על מנת למנוע סכנה מהילדים בשל האוכל החם, אין בה ממש. אין נפקא מינה לכך באם

הנאשמת בפניה לילדים אם לאו, ואף להיפך, אילו אחד הילדים היה מתקרב לעגלת האוכל, הנאשמת לא הייתה רואה אותו מאחר והיא בגבה אליהם. אילו הייתה עומדת עם פניה לילדים הייתה יכולה ביתר שאת למנוע גם אפשרות שכזו.

55. עוד יש לציין כי בשני פרקי זמן במהלך הדקה בה היה הקטין על השולחן, לא נשמר כל קשר עין בין הנאשמות לבין מי מהילדים. הן בעת שנאשמת 2 עזבה את החדר והן בעת נפילת הקטין כששתי המטפלות עסקו בחלוקת אוכל מבלי להסתכל על הילדים. נאשמת 2 התנהלה ברשלנות בכך שעזבה את החדר בעת שנאשמת 1 מצויה בגבה לילדים וזאת בלא להודיע לנאשמת 1 על כך. גם בהמשך מצטרפת נאשמת 2 לנאשמת 1 לחלוקת האוכל לצלחות, למרות שבמעשה זה היא מותירה את הילדים ללא כל השגחה.

56. איני מתעלם מטענת הנאשמות כי מדובר בשעה קשה בה הילדים בוכים, רעבים ועייפים. אולם כפי שניתן לצפות בסרטון, אכן, הנאשמות שתיהן עסוקות בתפקידן, אולם אין כל אירוע משמעותי אחר המצריך את תשומת ליבן במידה שאינה מאפשרת או מקשה להבחין בקטין מסתובב במשך כדקה על השולחן.

57. מחויבותן של הנאשמות היא לפעולה אקטיבית הבוחנת כל העת את מצבם של הילדים בחדר, אולם הדבר לא נעשה. אילו נעשה היה ניתן בקלות למנוע את נפילת הקטין. אילו הנאשמות היו דרוכות וערניות לאפשרות הצפויה, הרי שנאשמת 1 לא הייתה עומדת בגבה לילדים. נאשמת 2 לא הייתה עוזבת את החדר בלי להודיע לנאשמת 1 והן לא היו מחלקות יחד אוכל בלי לשמור על קשר עין עם הילדים.

58. כפי שניתן להתרשם מהסרטון המתעד את הפעילות בגן, כך גם מהעדויות שהובאו בפני בית המשפט. הנאשמות הן גננות חמות, האוהבות את ילדי הגן ועסקו כל העת בתפקידן. אלא שלא זו השאלה שעמדה למבחן בהליך זה. הכשל המתואר בכתב האישום, גם אם הוא כשל נקודתי, הרי שזהו כשל משמעותי לנוכח תוצאותיו. גם ב"כ המאשימה הסכים כי אין מדובר ברף גבוה של רשלנות. אולם נתון זה, כך גם התנהלותן הכללית של הנאשמות, הינם שיקולים שמקומם בשלב אחר של ההליך.

הגנה מן הצדק- אכיפה בררנית

59. ב"כ הנאשמות העלו טענה בדבר הגנה מן הצדק לנוכח אכיפה בררנית.

60. לטענה זו שלושה ראשים: אי הגשת כתב אישום נגד אילנה חן, אי הגשת כתב אישום נגד לימור נתן, וטענה כללית שהועלתה כבר בראשית ההליך על כך שבהתאם לדו"ח "בטרם" מתרחשות במדינה כל שנה תאונות ובהם נפגעים ילדים במוסד חינוכי ומגיעים כתוצאה מכך לאשפוז, ומתוכם אלפי מקרים כתוצאה מנפילה ולכן עצם הגשת כתב אישום זה מהווה לאכיפה בררנית.

61. בכל הנוגע לטענה בעניינה של אילנה חן. המדובר בגננת שעזבה את הגן כשתי דקות לפני שהקטין החל לטפס על השולחן ושבה מספר שניות לאחר נפילתו. הטענה היא כי עצם עזיבת החדר בלא להודיע לשתי המטפלות האחרות היה בה די על מנת לעשות גם אותה אחראית לקרות האירוע. כפי שעלה מן העדויות, הרי שעזיבת החדר של אחת המטפלות היא דבר מקובל, כאשר שתי המטפלות שנתרו, הנאשמות, אישרו כי ידעו על אחריותן על הילדים כאשר מטפלת אחת עוזבת. עזיבת המטפלת את החדר לא הותירה מספר מטפלות שהינו מתחת לתקן הנדרש להשגחה על מספר הילדים שנכחו במקום. ועל כן הקשר הסיבתי בין עזיבת אילנה חן את החדר לבין קרות האירוע רופף באופן משמעותי לעומת הקשר הסיבתי לנוכח התנהלות הנאשמות. במצב דברים זה לא ניתן להצביע על אכיפה בררנית.

62. בכל הנוגע לטענה כלפי אי הגשת כתב אישום נגד מנהלת הגן לימור נתן. טענה זו אינה נוגעת לאירוע עצמו, אלא לכך שמנהלת הגן לא דיווחה להורי הקטין על מצבו, לאחר שהוסבה תשומת לב על ידי נאשמת 1 ואילנה חן. יש לזכור כי אף אחת מהמטפלות לא ידעה על נפילתו של הקטין, כך שאין מדובר בהסתרת האירוע מהורי הקטין. המטפלות דיווחו על כך שישנה בעיה בעינו של הקטין, כאשר ההשערות נעו בין דלקת בעין, עין עצלה, חזרה ממחלה או אף בעיות הסתגלות של תחילת שנה. שעת הדיווח של המטפלות למנהלת הגן הייתה 14:00 ואילו הורי הקטין אמורים היו לאוספו בשעה 15:30. גם אם נגיע למסקנה כיום שמנהלת הגן טעתה באי הדיווח להורים, הרי שבמקרה שכזה יהיה זה מרחיק לכת לקבוע כי מדובר בהתנהלות רשלנית המצדיקה הגשת כתב אישום נגד מנהלת הגן. זו תהיה כבר הצבת סטנדרט התנהלות לא סבירה ויהיה בה על מנת ליצור הרתעת יתר, באם בכל מקרה של חשש לבעיה רפואית כלשהיא, גם כזו שאינה נראית חמורה, תחול חובה של מנהלת הגן לדווח להורים. חובה שהפרתה תביא לידי הגשת כתב אישום פלילי.

63. באשר לטענה שהסתמכה על דו"ח "בטרם" בנוגע לריבוי מקרי אשפוז בעקבות פגיעה במוסדות חינוך. הרי שמדובר בטענה כללית שלא ניתן לבסס עליה טענה של אכיפה בררנית. כפי שהוצג לבית המשפט, ישנן הנחיות מפורטות של פרקליט המדינה הנוגעות לקריטריונים לפיהן יש להעמיד

לדין אנשי מקצוע או הורים שתחת אחריותם נגרמה חבלה ברשלנות. המאשימה הציגה בפני בית המשפט את השיקולים שהביאו לכדי הגשת כתב אישום במקרה זה. ב"כ הנאשמות לא הציגו בפני בית משפט מקרה דומה בו לא הוגש כתב אישום. עצם העובדה שישנם מקרים רבים של חבלות שנגרמו במסגרת מוסדות חינוכיים אין בה על מנת להוכיח כי הדבר אירע כתוצאה מהתנהלות רשלנית של מי מאנשי המוסדות החינוכיים וודאי לא כזו המגיעה עד כדי אחריות פלילית. ישנה גם משמעות לעוצמת הפגיעה ובעניין זה לא הוצגו נתונים לבית המשפט באשר לפגיעות המצוינות בדו"ח "בטרם". על מנת לבסס טענה של אכיפה בררנית יש להציג בפני בית משפט מקרים בהם נעברה לכאורה עבירה דומה ובשל שיקולים שאינם עומדים במבחנים שנקבעו בפסיקה, לא הוגש כתב אישום. לא כך נעשה בעניינו ולכן נדחית גם טענה זו של אכיפה בררנית.

64. **לנוכח האמור לעיל, הגעתי למסקנה כי יש להרשיע את הנאשמות, בביצוע עבירה של גרימת חבלה ברשלנות, בהתאם לסעיף 341 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.**

ניתנה היום, ג' תשרי תשפ"ב, 09 ספטמבר 2021, במעמד הצדדים, ב"כ המאשימה, עו"ד יצחק מורדוך. ב"כ הנאשמות, עו"ד מירב נוסבוים ועו"ד לילך מאיר וולף ונאשמת 2.